

ERGEN PARA TUTUMU ÖLÇEĞİ TÜRKÇE FORMU: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Doç. Dr. Ahmet Akın
Sakarya Üniversitesi
Eğitim Bölümleri Bölümü
aakin@sakarya.edu.tr

Uzm. Psikolojik Danışman Ahmet Kahraman
Çekmeköy RAM
ahmetkahraman6014@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı Beutler ve Gudmunson (2012) tarafından geliştirilen Ergenler için Para Tutumları Ölçeği'ni Türkçeye uyarlamak ve ölçeğin geçerlik ve güvenirlik analizlerini yapmaktır. Araştırma 330 lise öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Ölçeğin yapı geçerliği için uygulanan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin orijinal formda olduğu gibi iki boyutta (ayrıcılık bekleme ve sorumlu davranma) uyum verdiği görülmüştür ($\chi^2= 53.76$, $sd= 31$, $RMSEA= .047$, $GFI= .97$, $CFI= .98$, $AGFI= .94$, $IFI= .98$, and $SRMR= .050$). Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik kat sayıları ölçeğin ayrıcılık bekleme alt boyutu için .77, sorumlu davranma alt boyutu için .66 olarak bulunmuştur. Düzeltilmiş madde-test korelasyonları .32 ile .68 arasında sıralanmaktadır. Bu sonuçlara göre Ergenler için Para Tutumları Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Ergen para tutumu, geçerlik, güvenirlik, doğrulayıcı faktör analizi.

TURKISH VERSION OF ADOLESCENT MONEY ATTITUDE SCALES: THE STUDY OF VALIDITY AND RELIABILITY

Abstract

The aim of this research is to examine the validity and reliability of the Turkish version of the Adolescent Money Attitude Scales (Beutler & Gudmunson, 2012). Participants were 330 high school students. Results of confirmatory factor analysis demonstrated that this scale yielded two factors (Entitlement and Conscientiousness), as original form ($\chi^2= 53.76$, $df= 31$, $RMSEA= .047$, $GFI= .97$, $AGFI=.94$ $CFI= .98$, $IFI= .98$, and $SRMR= .050$). Cronbach alpha internal consistency reliability coefficients of the scale were .77 for entitlement, .66 for conscientiousness. Corrected item-total correlations ranged .32 to .68. Thus Adolescent money attitude can be used as a valid and reliable instrument.

Key Words: Adolescent money attitude, validity, reliability, confirmatory factor analysis.

GİRİŞ

Para geçmişten günümüze bireylerin günlük yaşantısının önemli bir parçasıdır. Bireylerin para tutumu psikolojik sosyolojik ve ekonomik faktörlerden etkilenmektedir. Para insanlar için sosyal statü, güç, başarı, değer görme aracı ve yaşamsal ihtiyaç olarak görülebilmektedir (Uçkun & Ermiş, 2008).

Paraya ilişkin tutum, değer ve inançlar bireyler arasında farklılık göstermektedir (Mitchell & Mickel, 1999). Para tutumu bireylerin çocukluk dönemlerindeki ailesinin ekonomik durumu, anne-baba kardeşlerin para tutumları, cinsiyet ve yaş değişkenleri ile yakın zamanda algılanan ekonomik durum gibi değişkenlerce oluşmaktadır (Özgen & Bayoğlu, 2005). Para tutumları ile Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi arasında ilişkinin olup olmadığını

sorgulamak amacıyla Oleson'ın (2004) yaptığı araştırmada, bireylerin buldukları aşamalar ilerledikçe bireyler için paranın öneminin daha az olduğu görülmektedir. Saygı ihtiyacı ve kendini gerçekleştirme aşamalarında olan bireyler parayla daha az ilgilenmektedirler.

Yüksek duygusal zekaya sahip bireylerde paraya verilen önem azalmaktadır (Engelberg & Sjöberg, 2006). Güç ve prestij olarak ortaya çıkan para tutumu erkeklerde kadınlara göre daha yüksektir (Li, Jiang, An, Shen, & Jin, 2009). Ayrıca yaşanan şehir büyüklüğü arttıkça da paraya verilen önem azalmakta olup, düşük eğitim düzeyindeki kişilerin paraya ilişkin kaygılarının yüksek eğitime göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir (Simkiv, 2013).

Paranın günümüz materyalist dünyasında öneminin artması açısından para tutumunun kavramsal olarak incelenmesi zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Özellikle ergenlerde para tutumu, paraya verilen önem, sosyal yapı içinde paraya verilen değer ve ergenlerin para kullanımının incelenmesi onların farkındalık düzeylerinin artırılmasında yapılacak çalışmalara ışık tutacaktır. Bu çalışmanın amacı Beutler ve Gudmunson (2012) tarafından geliştirilen Ergen Para Tutum Ölçeği'ni Türkçe'ye uyarlamak ve Türk lise öğrencilerinden oluşan bir örnekleme geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir.

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik analizleri Sakarya ilinde çeşitli liselerde öğrenim gören 330 lise öğrencisi üzerinde yürütülmüştür.

Ölçme Araçları

Ergen Para Tutumu Ölçeği: Ergen Para Tutum Ölçeği (Adolescent Money Attitude Scale; Beutler & Gudmunson, 2012) 10 maddeden oluşmaktadır. Ölçek ayrıcalık bekleme ve sorumlu davranma şeklinde iki alt boyuttan oluşmaktadır. Ayrıcalık bekleme boyutu ergenlerin ebeveynlerinin parasal yönden kendilerine destek sağlamak zorunda olduklarına ve paralarını diledikleri gibi kullanma hakkına sahip olduklarına olan inancı olarak tanımlanabilir. Sorumlu davranma boyutu ise ergenlerin para kullanım sürecinde ebeveynlerine karşı sorumlu olduklarına ve temkinli davranmalarına yönelik inançları olarak tanımlanabilir. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Ölçeğin 5'li likert tipi bir derecelendirmeye ("1" Kesinlikle katılmıyorum, "5" Kesinlikle katılıyorum) bir derecelendirmeye sahiptir. Ölçeğin orijinali için uygulanan doğrulayıcı faktör analizinde iki boyutlu modelin uyum indeksi değerleri: $\chi^2 = 48.3$ (df = 34, p = .053) CFI = .98, TLI = .97, RMSEA = .04 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları sırasıyla .76 ve .82 olarak bulunmuştur.

İşlem

Ölçeğin Türkçeye uyarlanması sürecinde ölçeği geliştiren Ivan F. Beutler'den ölçeğin uyarlanabileceğine ilişkin izin alınmıştır. İlk aşamada, ölçeğin İngilizce formu iyi düzeyde İngilizce bilen 2 öğretim üyesi tarafından Türkçeye çevrilmiş ve daha sonra bu Türkçe formlar geri tercüme edilerek Türkçe ve İngilizce formlar arasındaki tutarlılık incelenmiştir. Daha sonra Türkçe form anlam ve dil bilgisi açısından incelenerek gerekli düzeltmeler yapılmış ve denemelik Türkçe form elde edilmiştir. Ardından denemelik Türkçe form, psikolojik danışma ve rehberlik ve ölçme ve değerlendirme alanında uzman olan 3 öğretim üyesine inceletilerek görüşleri doğrultusunda bazı değişiklikler yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği için doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Ölçeğin güvenilirliği iç tutarlılık yöntemiyle, madde analizi ise düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu ile incelenmiştir. Geçerlik ve güvenilirlik analizleri için LISREL 8.54 ve SPSS 15 paket programları kullanılmıştır (Joreskog & Sorbom, 1996).

BULGULAR

Madde Analizi ve Güvenirlik

Ergen Para Tutum Ölçeği'nin düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayılarının .32 ile .68 arasında sıralandığı görülmüştür. Madde analizi sonucunda ölçeğin tüm maddelerinin madde-toplam korelasyon katsayılarının .30 ölçütünü karşıladığı görülmüştür. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı ayrıcalık bekleme için .77, sorumlu davranma boyutu için .66 olarak bulunmuştur. Bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Ergen Para Tutum Ölçeği Düzeltmiş Madde Toplam Korelasyon Katsayıları

		Madde No	<i>r_{jx}</i>			Madde No	<i>r_{jx}</i>
Yetki		1	.38	Sorumluluk		7	.52
		2	.67			8	.32
		3	.68			9	.47
		4	.43			10	.48
		5	.39				
		6	.51				

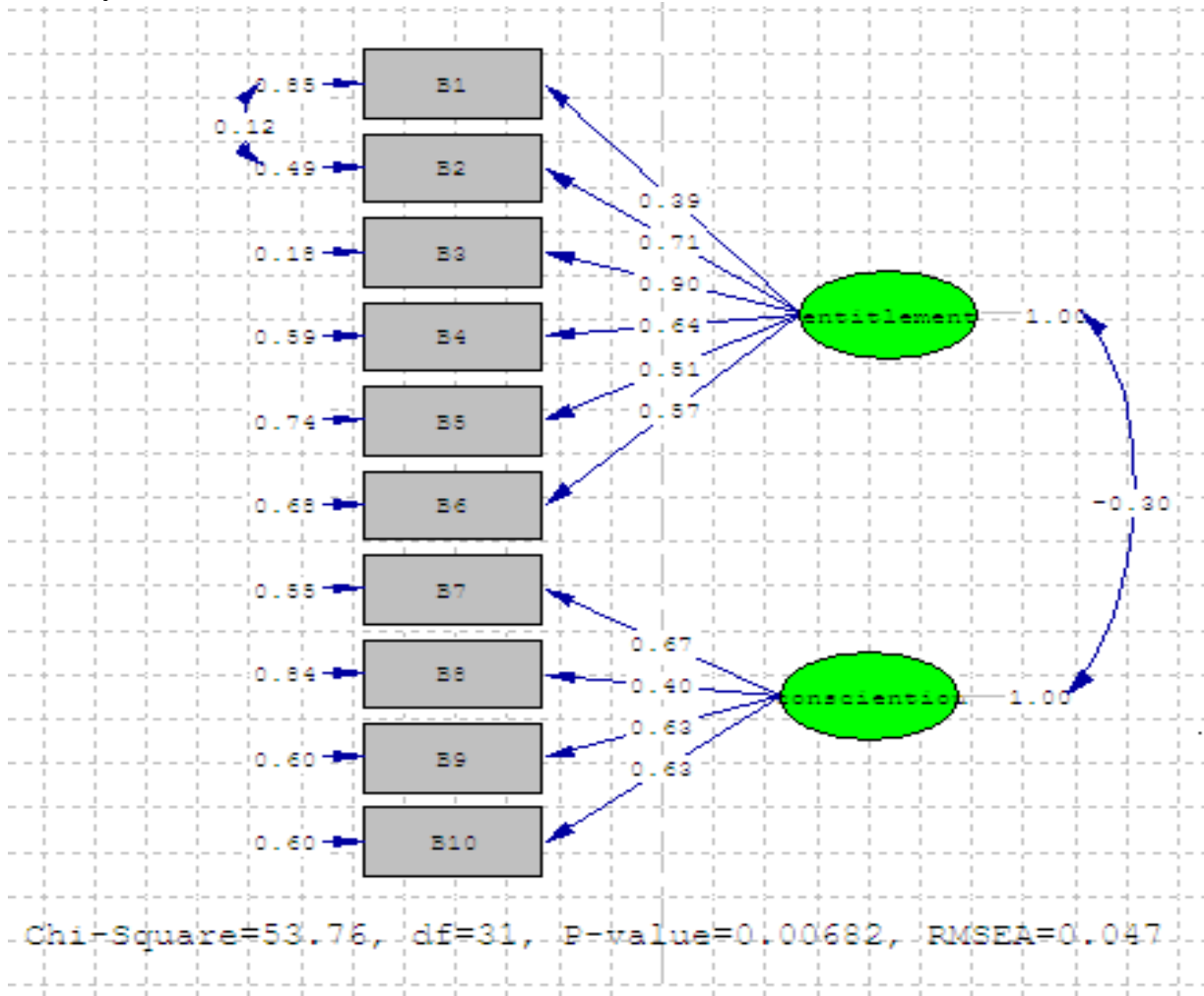
Yapı Geçerliliği

Ergen Para Tutum Ölçeği'nin yapı geçerliği için ölçeğin orijinal formunda bulunan faktörlerin doğrulanması amacıyla DFA uygulanmıştır. Elde edilen uyum indeksi değerleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Ergen Para Tutum Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

χ^2	sd	χ^2/sd	RMSEA	CFI	IFI	GFI	AGFI	SRMR
53.76	31	1,73	.047	.98	.98	.97	.94	.050

Ölçeğin yapı geçerliği için uygulanan doğrulayıcı faktör analizinde 10 maddeden oluşan, iki boyutlu Ergen Para Tutum Ölçeği'nin iyi uyum verdiği görülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizine ait faktör yükleri Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1: Ergen Para Tutum Ölçeğine İlişkin Path Diyagramı ve Faktör Yükleri

YORUM/TARTIŞMA

Bu çalışmada, Beutler ve Gudmunson (2012) tarafından geliştirilen Ergen Para Tutum Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması ve Türkçe formun geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ergen Para Tutum Ölçeği'nin yapı geçerliği DFA ile incelenmiştir. DFA için uyum indeksi sınırları göz önüne alındığında, modelin iyi uyum verdiği ve ölçeğin orijinal faktör yapısının Türkçe formun faktör yapısıyla uyduğu görülmektedir.

Ergen Para Tutum Ölçeği'nin güvenilirlik katsayılarının yüksek bulunması, güvenilirliğin yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Araştırmalarda kullanılacak ölçme araçları için öngörülen güvenilirlik düzeyinin .70 olduğu (Kayış, 2010) dikkate alınır, Ergen Para Tutum Ölçeği'nin güvenilirliğini belirlemeye yönelik olarak elde edilen bulgular ölçeğin yeterli düzeyde güvenilir olduğunu ortaya koymuştur. Madde-toplam korelasyon katsayılarının yorumlanmasında .30 ve daha yüksek olan maddelerin, bireyleri ölçülen özellik bakımından iyi derecede ayırt ettiği göz önüne alındığında (Büyüköztürk, 2004) madde toplam korelasyon katsayılarının yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Ergen Para Tutum Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından elde edilen tüm bulgular, bu ölçeğin ergenlerin para tutumları düzeyini belirlemek amacıyla yeterli düzeyde geçerlik ve güvenilirliğe sahip olduğunu ortaya koymuştur. Ancak ölçeğin dilsel eşdeğerliğinin incelenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. İleride yapılacak çalışmalarda, test tekrar test yöntemiyle ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesi önerilebilir. Bunun yanı sıra ölçeğin uyum geçerliğini belirlemek amacıyla para tutumu ile diğer ilişkili kavramlar arasındaki bağlantılar; geçerliği ve güvenilirliği kanıtlanmış başka ölçekler aracılığıyla incelenebilir.

Not : Bu çalışma 24-26 Nisan 2015 tarihlerinde Antalya'da 16 ülkenin katılımıyla düzenlenen 6th International Congress on New Trends in Education- ICONTE' de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Beutler, I. F., & Gudmunson, C. G. (2012). New adolescent money attitude scales: Entitlement and conscientiousness. *Journal of Financial Counseling and Planning*, 23(2), 18-31.

Engelberg, E., & Sjöberg, L. (2006). Money attitudes and emotional intelligence. *Journal of Applied Social Psychology*, 36(8), 2027-2047.

Joreskog, K. G., & Sorbom, D. (1996). *LISREL 8 Reference guide*. Lincolnwood, IL: Scientific Software International.

Kayış, A. (2010). Güvenilirlik analizi. Bulunduğu eser: Kalaycı, Ş. (Ed.). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. (ss. 404-409). Ankara, Asil yayın dağıtım.

Li, D., Jiang, Y., An, S., Shen, Z., & Jin, W. (2009). The influence of money attitudes on young Chinese consumers' compulsive buying. *Young Consumers*, 10(2), 98-109.

Mitchell, T. R., & Mickel, A. E. (1999). The meaning of money: An individual-difference perspective. *The Academy of Management Review*, 24(3), 568-578.

Oleson, M. (2004). Exploring the relationship between money attitudes and Maslow's hierarchy of needs. *International Journal of Consumer Studies*, 28(1), 83-92.

Özgen, Ö., & Bayoğlu, A. S. (2005). Turkish college students' attitudes towards money. *International Journal of Consumer Studies*, 29(6), 493-501.

Simkiv, M. (2013). Money attitude of Ukrainian young people: Socio-demographic aspect. *Journal of Education Culture and Society*, 2, 36-45.

Uçkun, N., & Ermiş, Ö. (2008). Çalışanların paraya karşı tutumlarının belirlenmesi ve paraya karşı tutumların ücret tatminlerine etkisi: Kağıt ve basım sanayi sektöründe bir uygulama. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, 45(526), 59-68.